

tjak og meiningar

Framhald av síðu 8

fyrir tey, sum har búgva, sigur Marita Petersen.

Undanfarna landsstýrið samtykti hin sokallaða skulapakkann, sum segði, at skulin skuldi byggjast í Gøtudali, og tá eg hugsi um tað, sum er komið fram í málinum nú, dugi eg ikki at siggja tær stóru orðskráirnar til at broyta hesa samtykt. Hinvegin hevur lögmaður boðað frá, at nevndi skuli neyvan verður bygdur fyrstu tvey árin, og tí var helst skilgott at nytt hesa tíð at endurskoða studentaskulaskipanina. Tá kundu vit eisini tosað um at leggja skulan eitt heilt annað stað í Eysturoynni enn tey, sum nú verður tosað um, heldur Marita Petersen.

Tosið meira um innihaldið

— Hesa tíðina kundu vit eisini nytt at tosað meira um innihaldið í skulunum. Tað hevur verið sagt, at tað er bilgari at byggja studentaskulan saman við handilsskulunum, og tað er helst beint, men tá eigur eisini at verða tosað um, hvussu samstarvið skulanna millum kann skipast. Spurningurin er eisini hvussu nógvar ymiskar skulaformar vit eiga at hava. Kanska kundu vit samskipað nakrar teirra — kanska lagt nakrar saman?

— Vit hava lyndi til at lita um okkum í grannalondunum hvat har fer fram á skulalækinum. Alt gott um tað, men samstundis hava vit eisini lyndi til, í alt ov stóran mun, at flyta inn teirra loysnir og laga samfelagið eftir hesum utlendsku skulaloysnum heldur enn øvugt, sigur Marita Petersen. Hon heldur, at vit áttu eina tíð at gloymt alt prátt um staðfesting av skulunum, og heldur lagt okkum eftir at finna fram

til hvussu vit vilja skipa okkara samfelag. — Kanska hevði urslitið verið, at tað als ikki var beint at byggja nakrar sentralar studentaskular, men heldur at lagt meginpartin av útbúgvningini av teimum 16 til 19 ára gomlu út um landið. Hetta hevði m.a. gjørt tað, at ungu fólkinu kundu búið heima ein størri part av skulatiðini.

Politikarar træstæt — tey ungu mugu biða

Klokkan tiggju í morgin verður tingfundur við studentakulanum í Eysturoynni á skránni. Hvarja stóðu fer Marita Petersen at taka?

— Um utlit ikki er fyrir, at skulin verður bygdur fyrstu tvey árin, vildi eg mælt til, at vit gjørdu okkum greitt hvønn skulapolitikk, vit vilja hava frammyvir. Harnæst áttu vit ikki at verið bundin av annaðhvørt at velja millum Kambisdal og Gøtudal.

— Stendur valið hinvegin um Gøtudal og Kambisdal, og utlit er fyrir, at skulabyggingin kann byrja heilt skjótt, er tað, sum higartil er komið fram, ov lítið til at sannføra meg um at broyta staðfestingina, sum varð samtykt við skulapakkann. Men so skal skulabyggingin eisini byrja beinanvegin. Tað eru tey ungu undir útbúgvning, sum í dag lida undir, at politikararnir ikki kunnu taka stóðu, og tað er skeið.

Marita Petersen heldur, at hetta landsstýrið hevur gjørt eina dæragæð at pakka skulapakkann upp aftur. Skulapakkinn var ein neyðsemja, sum øll toktust at kunna liva við. Nú hann er pakkaður upp aftur, er vandi fyrir, at alt innihaldið dettur ur honum og tá kunnu vit so avbyggja byrja at kjakast um hvar hvør skuli skal byggjast.

tor.

Nú byrjar so hin parodiska sjakringin um tímalønina aftur. Men valla situr nakr og heldur ondini í spenningsi um urslitið. Tí tað hevur syndarliga lítlan tyding um tímalønin verður einar 2 til 4 krónur stórri. Tað var nokk heldur ikki tað, ið lögmaður meinti við, tá hann bað fakfeløgini um at vera varin í lønarkrøvum. Tað var meira prinsippið í tí. Hetta prinsipp skulu vit koma aftur til seinni.

Nokk so fitt av parodi er í lønarsamráðingunum. Eg forstandi væl fakfelagsmenninar, at teir meta upp til samráðingar við álvarsomum steinrunnum brá, tí tað hoyrir so bestemt til við leiklutin hjá offrinum í einari almennari parodi. Tað kann ikki vera stuttligt at vera reyrvendur alment annaðhvørt.

Hvussu arbeiðsgevararnir kunnu halda sær. Tað forstandi eg ikki. Men tað man vera tí og kenni ikki muruna í tí folkaslagnum. Eg sigi bara eitt: grina teir ikki aftanfyrir kulissurnar, so er tað av reinum og skaerum byttileika. So hava teir slett ikki fangað poengjið í parodini.

Parodien verður vist fyrir almenninginum á tann hátt, at politikarar og embætismenn, og so sjálvandi impliseradu partarnir, uttala seg í bløðum, útvarpi og sjónvarpi um álvara í málinum. Alt samfelagið fylgir við, tá tímalønin fyrir komandi tvey árin skal asetast. Talan er um látruliga smáar upphæddir, men tað verður uppvigað av so mikið meira bombastiskum orðavali og hátíðarligum signaturum undir endaligu semjuni.

Og hetta er ein partur av parodiska kryddarinum. Tí tá tær hundradfalt stórri upphæddirnar verða blakaðar í okkurt ivasamt iløguprosjekt, fyrirgongur tað í størstu loynd. Ongin veit nakað, og ongin fær ein kjans at ávirka málið í almenna kjakinum.

Tað eru somu kapitalistarnir, sum sita við samráðingarborðið undir lønarsamráðingunum og tvihalda um 60 oyru skulu fara í eftirlønargrunn ella til lønarútgjaldingar, sum í næstu løtu skaffa landinum eina veðhaldsúrreidslu upp á 60 milliónir. Ella flyta ein rentumarginalvinning upp á 70 milliónir av landinum, ella sum

Tímalønir og uttanlandsskuld

Hermann Óskarsson skivur

innflyta utlendsk lán upp á 100 milliónir til rentuvinning.

Hetta er ein annar kantur av parodini.

Men tað er mest henda triðja versjónin av parodini, sum er interessant: ein eventuellur vøkstur í tímalønini hevur í veruleikanum lítlan tyding í sambandi við vøkstur í uttanlandsskuld og búskaparkreppuna.

Í fyrsta lagi hevur tímalønin í Føroyum ikki minsta vet av skuldini fyrir vaksnu uttanlandsskuldina. Og í øðrum lagi hevur tað bara heilt minnimalan tyding fyrir handilsjavnan og samlaða gjaldsjavnan, um tímalønin verður 10 krónur stórri.

Undirskotið, sum hevur hópast seg upp í handli okkara við utheimin, stendur av iløguverunum. Tað eru lánini, sum eru upptikin til at fígga hesi keyp, sum hava skuldarbundið okkum til utheim-

in. Afturat hesum kom so undan kavi tann ovurstóra lantøkan til rentuspekulasjón, sum er farin fram seinastu árin.

Tíðindamenninir í øllum fjølmiðlunum hava ein óalmindiliga keðiligan feil. Og eg meini Keæðiligan.

Teir eru so óbarmhjartiga objektivir og penir. Í hesum sambandi slapp lögmaður snikkaleysur frá, at boða Føroya fólki ta nýuppdagaða katastrofuna — at uttanlandsskuldin var einar 2 milliarðir hægri enn vit frammanundan vistu. Og uttan at anda imillum segði hann, við passaligum teknokratiskum patos, at hetta mátti okkurt gerast við.

Fremst av øllum nevndi hann at fakfeløgini máttu halda aftur í lønarkrøvunum. Hvi var hann ongantíð alment spurður um hvat samband er imillum tímalønina og hasar 2 milliarðirnar? Ella um tað ikki var meira sambandi

imillum hansara egna borgarliga starv og uttanlandsskuld, enn nakað annað. Men nei. Hann slapp.

Tað, sum er hent hesi seinastu árin er, at munurin imillum tey ríku og tey minni mentu er vorðin stórri. Ongantíð áður hava pengamenninir havt so rúmar møguleikar at spekulera sum í dag. Og ongantíð hevur tann Áskattað lantakarinn verið so kontrolleraður og heftur sum í dag.

Pengaspekulasjónin seinastu árin hevur rættiliga lagt sjógv imillum stættirnar. Og eg hugsi sum so, at eydnast tað so afturat at fáa skert vøksturin í tímalønini, ja, so fer munurin bara at vaksna enn meira frammyvir.

Men vit mugu siggja realistiskt upp á tingini. Sjálvandi vilja kapitalistarnir — teir flestu í hvussu er — hava eina so lága tímaløn, sum til ber. Tað, sum ikki dregur frá, tað leggur afturat. Ongin ivi um tað.

Tó er tað eitt annað element í hesum spælum, sum hevur minst lika stóran lut.

Tá tað nú hevur so lítlan realekonomiskan tyding, um tímalønin er nakrar krónur stórri, hvi so henda heilaga krossferðin imoti henni?

Herferðin imoti tímalønini er ein partur av tí stóra gyklinum. Tey einastu töluni, sum komin eru fram í málinum um uttanlandsskuldina eru tey, sum skulu fjala út yvir sannleikan. Størsti dentur hevur verið lagdur á at rokna hvussu nógv ið vit skylda utheiminum per capita. Eitt totalt irrelevant tal. Samanbindingin millum privatnytslu og uttanlandsskuld — líka irrelevant, men alt partur av somu illusjón: at færa skuldina burtur frá tí ábyrgdarleysu spekulasjónini hjá kapitalistunum og yvir á nytisluna hjá vanligu húskinum í landinum.

Tí so kunnu kapitalistarnir halda fram at skuldarbinda landið til utheimin uppá síni reit spekulativu prosjekt og uppá óproduktiva pengaspekulasjón.

Hetta var tað prinsippið, lögmaður vardi, tá hann legði uppi lønarsamráðingarnar — aðrenn tær vóru byrjaðar.

Hermann Óskarsson

HONDA

lak&rust garanti

-findes ikke bedre

**Eysturoyar
Javnaðarfelag**

hevur

Gott BINGO

i
Bygdahúsinum í Leirvík
mánadagin 24. apríl kl. 20.

Tey, sum vilja stuðla, verða biðin um at ringja til tlf. 41405, 47 538 og 44 241.

Nevndin